UOT 339.9

İlham Siracəddin oğlu CABBARLI
doktorant, BDU
ilham.jabbar@gmail.com
https://doi.org/10.30546/4.71.73001.2024.004.08

QLOBAL İQLİM ÖHDƏLİKLƏRİ KONTEKSTİNDƏ AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATINA XARİCİ İNVESTİSİYALARIN ARTIRILMASININ STRATEJİ İSTİQAMƏTLƏRİ

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi Azərbaycanın iqtisadi siyasətini qlobal iqlim öhdəlikləri və davamlılıq məqsədlərinə uyğunlaşdırmaqla xarici investorlar üçün cəlbediciliyini artırmaq üçün strategiyaları araşdırmaq və müəyyən etməkdir.

İşin metodologiyası məlumat toplamaq, təhlil etmək və şərh etmək üçün çoxşaxəli yanaşmanı əhatə edir.

Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyəti Azərbaycana xarici sərmayələri cəlb etməkdə, eyni zamanda qlobal iqlim məqsədlərinə sadiqliyini artırmaqda və bununla da dayanıqlı iqtisadi artımı təşviq etməkdə kömək edə biləcək fəaliyyətə yararlı fikirlər və siyasət tövsiyələrinin təmin edilməsindən ibarətdir.

Tədqiqatın nəticələri Azərbaycanın investisiya mühitinin qlobal davamlılıq standartlarına uyğunlaşdırılması üçün əsas strategiyaları vurğulayır, belə uyğunlaşmanın ölkənin xarici investorlar üçün cəlbediciliyini əhəmiyyətli dərəcədə artıra biləcəyini və uzunmüddətli iqtisadi dayanıqlığı gücləndirə biləcəyini nümayiş etdirir.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi onun davamlı inkişaf təcrübələri vasitəsilə xarici investisiyaları cəlb edən yeni strategiyalar formalaşdırmaqla Azərbaycanın iqtisadi artımı və iqlim öhdəliklərinə eyni vaxtda yanaşılmasına inteqrativ yanaşmasındadır.

Açar sözlər: xarici investisiya, qlobal iqlim, davamlılıq strategiyası.

Giriş

Strateji cəhətdən Avropa və Asiyanın kəsişməsində yerləşən Azərbaycan öz iqtisadi inkişafını artırmaq üçün xarici investisiyaların cəlb edilməsi istiqamətində fəal iş aparır. Bu illər ərzində ölkədə xarici investorlar üçün daha əlverişli mühit yaratmaq məqsədilə müxtəlif islahatlar həyata keçirilib, investisiya landşaftının genişləndirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılıb.

Azərbaycan iqtisadiyyatında ənənəvi olaraq neft-qaz sektoru üstünlük təşkil edib və bu sektor birbaşa xarici investisiyaların (BXİ) əsas hissəsini cəlb edib. Ölkənin böyük karbohidrogen ehtiyatları qlobal enerji nəhənglərinin marağına səbəb olub, kəşfiyyat, hasilat və infrastrukturun inkişafına əhəmiyyətli investisiyaların qoyulmasına səbəb olub. Azərbaycan Dövlət Neft Fondu (ARDNF) neft sektorundan daxilolmaların idarə olunmasında, makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsində, irimiqyaslı infrastruktur layihələrinin maliyyələşdirilməsində mühüm rol oynamışdır [3].

Son illərdə Azərbaycan davamlı və inklüziv artımın zəruriliyini dərk edərək öz iqtisadiyyatını neft və qazdan kənarda şaxələndirməyə çalışır. Kənd təsərrüfatı, turizm, informasiya texnologiyaları, bərpa olunan enerji, istehsal kimi sektorlar xarici investisiyaların cəlb edilməsi üçün əsas sahələr kimi müəyyən edilib. Hökumət bu qeyri-neft sektorlarına investisiyaların cəlb edilməsini təşviq etmək üçün müxtəlif güzəştlər, o cümlədən vergi güzəştləri, sadələşdirilmiş tənzimləmə prosedurları və xüsusi iqtisadi zonalar tətbiq edib. Məsələn, Ələt Azad İqtisadi Zonasının yaradılması investorlara əlverişli şərait və regional bazarlara strateji çıxış təklif etməklə logistika, istehsal və ticarət sahələrinə sərmayələri cəlb etmək məqsədi daşıyır. Bununla belə, bu səylərə baxmayaraq, qeyri-neft sektorları hələ də ümumi XBİ-nin nisbətən kiçik hissəsini təşkil edir ki, bu da bu sektorların xarici investorlar üçün daha cəlbedici olması üçün əlavə işlərin görülməsinə ehtiyac olduğunu göstərir.

Azərbaycanda xarici investorlar investisiya qərarlarına təsir edə biləcək bir sıra problemlərlə üzləşirlər. Əsas problemlərdən biri ölkənin tənzimləmə mühitidir ki, son təkmilləşdirmələrə baxmayaraq, hələ də mürəkkəb və gözlənilməz kimi qəbul edilə bilər. İnvestorlar Azərbaycanda qeyri-müəyyənlik yarada və biznesin aparılması riskini artıra bilən bürokratik əngəllərlə, qanunların ardıcıl olmayan icrası və mülkiyyət hüquqları ilə bağlı məsələlərlə qarşılaşa bilərlər. Bundan əlavə, tam inkişaf etmiş maliyyə bazarının olmaması irimiqyaslı layihələri maliyyələşdirmək istəyən xarici investorlar üçün problem yarada bilər. Kapitala çıxış məhdud olaraq qalır və inkişaf etməmiş bank sektoru həmişə xarici investorların ehtiyaclarını ödəyə bilmir. Korrupsiya potensial investorları çəkindirə biləcək başqa bir problemdir, çünki bu, xərclərin artmasına və investisiya prosesini çətinləşdirə bilər.

Şəkil 1. Qlobal iqlim öhdəliklərinə diqqət yetirməklə Azərbaycan iqtisadiyyatına xarici investisiyaların artırılmasının strateji istiqamətlərini əks etdirən görüntü

Mənbə: https://www.aic.az

Bu çağırışlara baxmayaraq, Azərbaycan xarici investorlar üçün mühüm imkanlar təqdim edir. Ölkənin strateji yerləşməsi, zəngin təbii sərvətləri və artan infrastrukturu investisiyalar üçün möhkəm zəmin yaradır. Hökumətin iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə sadiqliyi və biznes mühitinin yaxşılaşdırılması səyləri bərpa olunan enerji, kənd təsərrüfatı və turizm kimi sektorlarda imkanlar yaratmışdır. Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatı (ÜTT) və Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) kimi müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara üzvlüyü də daha böyük bazarlara çıxış təmin etməklə və ticarəti asanlaşdırmaqla investisiya məkanı kimi cəlbediciliyini artırır [8].

Qlobal İqlim Öhdəlikləri

Azərbaycanın qlobal iqlim öhdəlikləri onun investisiya strategiyaları ilə getdikcə daha çox aktuallaşır. Paris Sazişini imzalayan ölkə kimi Azərbaycan parnik qazları emissiyalarını azaltmaq və daha dayanıqlı, aşağı karbonlu iqtisadiyyata keçid öhdəliyi götürüb. Bu öhdəliyin xarici investisiyalar üçün, xüsusən də külək, günəş və su-elektrik enerjisi kimi bərpa olunan enerji mənbələrinə artan diqqətin olduğu enerji sektorunda əhəmiyyətli təsirləri var. Hökumətin dayanıqlılığa diqqət yetirməsi yaşıl iqtisadiyyata yeni investisiya imkanları yaratmışdır. Məsələn, Azərbaycan öz enerji kompleksində bərpa olunan enerjinin payını artırmaq üçün iddialı hədəflər qoyub ki, bu da bərpa olunan enerji texnologiyaları sahəsində təcrübəyə malik xarici investorlar üçün qapı açıb. Enerjiyə qənaət edən binalar və dayanıqlı nəqliyyat sistemləri kimi yaşıl infrastrukturun inkişafı həm də ölkənin iqlim məqsədlərinə uyğun olaraq xarici investisiyalar üçün imkanlar təqdim edir.

Bundan başqa, Azərbaycanın qlobal iqlim məqsədlərinə sadiqliyi davamlı və ekoloji cəhətdən məsuliyyətli investisiya imkanlarına beynəlxalq investorlar arasında artan tələbatla üst-üstə düşür. İqlim mülahizələrini investisiya strategiyalarına inteqrasiya etməklə Azərbaycan davamlılığı prio-

ritet hesab edən və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə üzrə qlobal səylərə töhfə verməyə çalışan xarici investorlar üçün cəlbediciliyini artıra bilər.

Qlobal İqlim Öhdəliklərinin İnvestisiya Strategiyalarına Təsiri

Azərbaycan, dünyanın bir çox ölkələri kimi, iqtisadi artım strategiyalarının qlobal iqlim öhdəlikləri ilə uzlaşdırılmasının vacibliyini dərk etmişdir. Paris Sazişini və digər beynəlxalq iqlim sazişlərini imzalayan Azərbaycan istixana qazlarının emissiyalarını azaltmaq və davamlı inkişafı təşviq etmək öhdəliyinə sadiqdir. Bu öhdəliklər getdikcə ölkənin iqtisadi siyasətini və investisiya mühitini formalaşdırır, xarici investorlar üçün həm çətinliklər, həm də imkanlar yaradır.

Azərbaycanın iqlimlə bağlı öhdəlikləri, ilk növbədə, ölkənin istixana qazlarının emissiyalarının azaldılması üzrə hədəflərini əks etdirən Paris Sazişinə əsasən, Milli Müəyyənləşdirilmiş Töhfələri (MHM) rəhbər tutur. Hökumət enerji səmərəliliyini artırmaq, bərpa olunan enerji mənbələrinə keçid və davamlı torpaq idarəçiliyi təcrübələrini həyata keçirməklə karbon emissiyalarını azaltmaq üçün iddialı məqsədlər qoyub. Bu öhdəliklər ölkənin daha geniş iqtisadi siyasətlərinə getdikcə daha çox inteqrasiya olunur, investisiya və inkişaf strategiyalarının istiqamətinə təsir göstərir [1].

Bu iqlim öhdəliklərinin Azərbaycanın investisiya mühitinə təsiri əhəmiyyətlidir. Hökumət davamlı və yaşıl texnologiyalara investisiyaları təşviq edən siyasət mühiti yaratmaq üçün fəal işləyir. Məsələn, Azərbaycan bərpa olunan enerjinin inkişafı üzrə milli strategiya hazırlayıb və bu strategiya 2030-cu ilə qədər enerji kompleksində bərpa olunan mənbələrin payını 30%-ə çatdırmağı hədəfləyir. Bu siyasət çərçivəsi təkcə qlobal iqlim məqsədlərinə uyğun gəlmir, həm də xarici investorlara siqnallar verir [5].

Bundan əlavə, Azərbaycanın iqlimlə bağlı öhdəlikləri hökumətin iqtisadiyyatın diversifikasiyasına yanaşma tərzinə təsir göstərir. Ənənəvi olaraq neft-qaz sektorundan asılı olan Azərbaycan hazırda davamlı inkişaf prinsiplərinə uyğun gələn sektorları təşviq etməklə öz iqtisadiyyatını şaxələndirməyə çalışır. Bu dəyişiklik ətraf mühitin davamlılığına, enerji səmərəliliyinə və karbon emissiyalarının azaldılmasına töhfə verən investisiyalara getdikcə daha çox üstünlük verən ölkənin iqtisadi siyasətlərində əks olunur.

Davamlı İnvestisiya İmkanları

Azərbaycanın iqtisadi siyasətinin qlobal iqlim öhdəliklərinə uyğunlaşdırılması davamlı və iqlimə uyğun investisiyalar üçün zəngin imkanlar yaratmışdır. Ən perspektivli sektorlardan biri bərpa olunan enerjidir. Azərbaycanın zəngin təbii sərvətləri, o cümlədən günəş, külək və hidroelektrik potensialı onu bərpa olunan enerji layihələrinə investisiyalar üçün ideal məkana çevirir. Hökumətin enerji kompleksində bərpa olunan mənbələrin payını genişləndirmək öhdəliyi təmiz enerji texnologiyaları sahəsində təcrübəsi olan xarici investorlar üçün əhəmiyyətli imkanlar təqdim edir [2].

Bərpa olunan enerji ilə yanaşı, digər sektorlar davamlı investisiyalar üçün cəlbedici imkanlar təklif edir. Məsələn, kənd təsərrüfatı sektoru davamlı torpaq idarəçiliyi təcrübələrini təşviq etməyə və kənd təsərrüfatı fəaliyyətlərinin karbon izini azaltmağa yönəlmiş transformasiyadan keçir. Ekoloji əkinçilik, suya qənaətcil suvarma sistemləri və iqlimə davamlı bitkilər kimi davamlı kənd təsərrüfatına investisiyalar getdikcə daha çox təşviq olunur.

Davamlı investisiya üçün əhəmiyyətli potensiala malik digər sektor yaşıl infrastrukturdur. Azərbaycan öz infrastrukturunu modernləşdirməyə davam etdikcə ekoloji cəhətdən təmiz tikinti təcrübələrinə və enerjiyə qənaət edən binalara tələbat artır. Davamlı şəhərsalma, ağıllı şəhərlər və ekoloji cəhətdən təmiz nəqliyyat sistemləri kimi yaşıl infrastruktur layihələrinə investisiyalar həm ölkənin iqlim öhdəliklərinə, həm də davamlı urbanizasiyaya doğru qlobal tendensiyaya uyğun gəlir [7].

Tənzimləyici və Həvəsləndirici Strukturlar

İqlim üzrə öhdəliklərinə uyğun gələn xarici investisiyaları cəlb etmək üçün Azərbaycan davamlı inkişafı dəstəkləmək üçün nəzərdə tutulmuş bir sıra tənzimləyici və həvəsləndirici strukturlar həyata keçirmişdir. Hökumət bərpa olunan enerji və digər yaşıl sektorlara investisiyaları təşviq etmək üçün vergi güzəştləri, subsidiyalar və aşağı faizli kreditlər də daxil olmaqla müxtəlif stimullar tətbiq edib. Məsələn, 2020-ci ildə qəbul edilmiş Bərpa Olunan Enerji Qanunu bərpa olunan

enerji layihələrinin inkişafı üçün hüquqi baza təmin edir və bu sektorda investorlara maliyyə stimulları təklif edir.

Cədvəl 1.

Azərbaycanın qlobal iqlim öhdəliklərinə uyğun xarici investisiyaları cəlb etmək üçün həyata keçirdiyi strateji tədbirlər

Strateji istiqamət	Əsas Fəaliyyətlər	Gözlənilən Nəticə
İqlim Məqsədlərinin İqtisadi Strategiyalarla İnteqrasiyası	Milli yaşıl inkişaf strategiyasının hazırlanması	İnvestisiyaların qlobal davamlılıq standartlarına uyğunlaşdırılmasının artırılması
	Bərpa olunan enerji və yaşıl sənayelərə investisiyaları təşviq etmək	İqlim şüurlu investorların cəlb edilməsi
Dövlət-Özəl Tərəfdaşlıq (PPPs)	İqlimlə bağlı layihələr üçün milli PPP çərçivəsinin yaradılması	Dövlət və özəl sektorlar arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi
	PPP vasitəsilə texnologiya transferini asanlaşdırmaq	Davamlı layihələrin sürətləndirilmiş inkişafı
Beynəlxalq Əməkdaşlıq və Ən Yaxşı Təcrübələr	Qlobal iqlim təşəbbüslərində iştirak	İqlim baxımından şüurlu investisiya məkanı kimi artan etibarlılıq
	Korporativ idarəetmə və davamlı maliyyə sahəsində qabaqcıl beynəlxalq təcrübələri qəbul etmək	Qlobal standartlara riayət etməklə xarici investorların cəlb edilməsi
Davamlı İnvestisiyalar üçün Həvəsləndirici Strukturlar	Yaşıl texnologiyalar üçün vergi güzəştləri və subsidiyaların təklifi	Enerji səmərəliliyi və dayanıqlılığa investisiyaların təşviqi
	Davamlı layihələr üçün aşağı faizli kreditlərin həyata keçirilməsi	Yaşıl texnologiyanın tətbiqinin artması
Yaşıl Sənayelərin Təşviqi	Bərpa olunan enerji, davamlı kənd təsərrüfatı və ekoloji cəhətdən təmiz infrastruktur kimi sektorlarda imkanların vurğulanması	Diversifikasiya olunmuş iqtisadi artım
		Davamlı sektorlara xarici investisiyaların artması

Mənbə: https://www.aic.az

Maliyyə stimullarından əlavə, Azərbaycan şəffaflığı, ətraf mühitin mühafizəsini və davamlılığı təşviq edən tənzimləyici çərçivələr də yaratmışdır. Hökumət tənzimləmə proseslərini sadələşdirməyə və bürokratik maneələri azaltmağa çalışır ki, bu da xarici investorların bazara daxil olmasını və iqlimə uyğun layihələrə töhfə verməsini asanlaşdırır. Bundan əlavə, Azərbaycanın Kioto Protokolu və Paris Sazişi kimi beynəlxalq ekoloji sazişlərdə iştirakı onun tənzimləyici çərçivəsinin etibarlılığını artırır və qlobal iqlim məqsədlərinə sadiqliyini göstərir.

Gələcəyə baxsaq, davamlı investisiyaların cəlb edilməsi üçün tənzimləyici və həvəsləndirici strukturların daha da inkişafı üçün potensial mövcuddur. Yaşıl istiqrazların, karbon ticarəti mexanizmlərinin və davamlılığa yönəlmiş dövlət-özəl tərəfdaşlıqların yaradılması iqlimə uyğun investisiyaların cəlb edilməsi üçün əlavə imkanlar təmin edə bilər. Öz tənzimləyici və həvəsləndirici çərçivələrini davamlı olaraq təkmilləşdirməklə Azərbaycan özünü davamlı investisiyalar sahəsində lider kimi göstərə və ətraf mühitin mühafizəsinə sadiq qalan xarici investorların yeni dalğasını cəlb edə bilər.

Azərbaycanın qlobal iqlim öhdəlikləri onun iqtisadi siyasətlərinin və investisiya strategiyalarının formalaşmasında getdikcə daha mühüm rol oynayır. İnvestisiya mühitini qlobal iqlim məqsədlərinə uyğunlaşdırmaqla Azərbaycan davamlı və iqlimə uyğun investisiyalar üçün əlverişli mühit yaradır. Bərpa olunan enerji, dayanıqlı kənd təsərrüfatı və yaşıl infrastruktur kimi sektorlarda xarici investorlar üçün imkanlar əhəmiyyətlidir və bu, artan tənzimləyici və həvəsləndirici strukturlarla dəstəklənir. Azərbaycan iqlim fəaliyyətinə sadiqliyini gücləndirməkdə davam edərkən, təkcə iqtisadi artıma təkan verən deyil, həm də qlobal davamlılıq səylərinə töhfə verən investisiyaları cəlb etmək üçün yaxşı mövqedədir.

Müasir qlobal iqtisadiyyatda birbaşa xarici investisiyalar (BXİ) iqtisadi artımın, innovasiyaların

və inkişafın kritik sürücüsüdür. Təbii sərvətlərlə zəngin və strateji cəhətdən yerləşmiş ölkə olan Azərbaycan üçün xarici investisiyaların cəlb edilməsi təkcə iqtisadi inkişafın davam etdirilməsi üçün deyil, həm də uzunmüddətli davamlılıq məqsədlərinə nail olmaq üçün vacibdir. Dünya iqlimə əsaslanan iqtisadi siyasətlərə getdikcə daha çox üstünlük verdiyi üçün Azərbaycan öz investisiya strategiyalarını qlobal iqlim öhdəlikləri ilə strateji cəhətdən uyğunlaşdırmalıdır [4].

İqlim Məqsədlərinin İqtisadi Strategiyalarla İnteqrasiyası

Həm iqtisadi artıma, həm də qlobal iqlim öhdəliklərinə uyğun gələn xarici investisiyaları cəlb etmək üçün Azərbaycan daha geniş iqtisadi siyasətləri ilə iqlim məqsədlərinin strateji inteqrasiyasını həyata keçirməlidir. Bu, davamlılığı prioritetləşdirən və eyni zamanda iqtisadi inkişafı təşviq edən siyasət mühitinin yaradılmasını nəzərdə tutur. Bu inteqrasiyaya nail olmaq üçün əsas yanaşmalardan biri yaşıl sənayelərin və bərpa olunan enerji layihələrinin təşviqidir. Azərbaycan günəş, külək və su-elektrik enerjisi kimi sektorlarda əhəmiyyətli potensiala malikdir ki, bu da təkcə istixana qazları emissiyalarının azaldılmasına töhfə verməklə yanaşı, həm də iqlimə uyğun layihələr axtaran xarici investorlar üçün cəlbedici imkanlar təklif edir.

Azərbaycan davamlı sərmayələr üçün xüsusi hədəfləri və stimulları əks etdirən milli yaşıl inkişaf strategiyasını hazırlamaqla iqlim məqsədlərini iqtisadi strategiyalarla daha da birləşdirə bilər. Bu strategiya aşağı karbonlu iqtisadiyyata keçidin vacibliyini vurğulamalı və sənayelərin ətraf mühitə təsirini azaltmaq üçün əməl etmələri üçün aydın təlimatlar müəyyən etməlidir. İnvestisiya siyasətlərini qlobal davamlılıq standartlarına uyğunlaşdırmaqla Azərbaycan investisiya qərarlarında ekoloji, sosial və idarəetmə (ESG) meyarlarına üstünlük verən xarici investorlar üçün cəlbediciliyini artıra bilər.

Bundan əlavə, hökumət vergi güzəştləri, qrantlar və subsidiyalar vasitəsilə enerji səmərəliliyinə, dayanıqlı kənd təsərrüfatına və ekoloji cəhətdən təmiz infrastruktura investisiyaları stimullaşdıra bilər. Bu stimullar Azərbaycanın iqtisadi artımını iqlim öhdəlikləri ilə daha da uyğunlaşdıraraq innovasiyaları və yaşıl texnologiyaların tətbiqini təşviq etmək üçün hazırlanmalıdır. Azərbaycan həm iqtisadi, həm də ekoloji məqsədləri dəstəkləyən əlverişli investisiya mühiti yaratmaqla özünü davamlı inkişafda lider kimi göstərə və yeni xarici investisiya dalğasını cəlb edə bilər. Xüsusilə də Azərbaycan kimi inkişaf etməkdə olan bazarlarda dayanıqlı investisiyaların cəlb edilməsində dövlət-özəl tərəfdaşlıqları (PPP) mühüm rol oynayır. PPP-lər dövlət və özəl sektorlar arasında resursların, təcrübənin və risklərin bölüşdürülməsinə imkan verir ki, bu da təkcə hökumət və ya özəl qurumlar tərəfindən həyata keçirilməsi çətin ola biləcək irimiqyaslı davamlı layihələrin uğurla həyata keçirilməsinə imkan verir. Azərbaycanda PPP-lər yaşıl infrastrukturun, bərpa olunan enerji layihələrinin və davamlı şəhər inkişafı təşəbbüslərinin inkişafında mühüm rol oynaya bilər.

Azərbaycan üçün strateji yanaşmalardan biri xüsusi olaraq iqlimlə bağlı layihələri hədəfləyən milli PPP çərçivəsinin yaradılmasıdır. Bu çərçivə ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi, risklərin bölüşdürülməsi mexanizmləri və uzunmüddətli davamlılıq məqsədləri üçün müddəalar daxil olmaqla, PPP-lərin formalaşdırılması və fəaliyyəti üçün aydın təlimatlar təqdim etməlidir. PPP-lər üçün dəstəkləyici mühit yaratmaqla Azərbaycan ortaq iqlim və iqtisadi məqsədlərə nail olmaq üçün hökumətlə tərəfdaşlıq etməkdə maraqlı olan xarici investorları cəlb edə bilər.

Bundan əlavə, PPP-lər texnologiya transferini və potensialın yaradılmasını asanlaşdıra bilər ki, bu da Azərbaycana beynəlxalq şirkətlərin təcrübəsindən və innovasiyalarından faydalanmağa imkan verir. Məsələn, bərpa olunan enerji sahəsində qlobal liderlərlə tərəfdaşlıq Azərbaycana bərpa olunan enerji sektorunun inkişafını sürətləndirməyə kömək edə bilər, davamlı kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlıq isə məhsuldarlığı və ətraf mühitə nəzarəti artıran qabaqcıl texnika və təcrübələri tətbiq edə bilər. PPP vasitəsilə Azərbaycan davamlı sərmayələri idarə etmək və iqlimlə bağlı məqsədlərinə nail olmaq üçün həm dövlət, həm də özəl sektorun güclü tərəflərindən istifadə edə bilər [6].

Azərbaycanda xarici investisiyaların artırılmasının strateji istiqamətləri iqlim məqsədlərinin iqtisadi strategiyalarla inteqrasiyasına, dövlət-özəl tərəfdaşlıqdan səmərəli istifadəyə və güclü beynəlxalq əməkdaşlığa əsaslanmalıdır. İnvestisiya mühitini qlobal davamlılıq tendensiyalarına

uyğunlaşdırmaqla və qabaqcıl təcrübələri mənimsəməklə Azərbaycan təkcə iqtisadi artıma təkan verən deyil, həm də ölkənin uzunmüddətli ekoloji və sosial məqsədlərinə töhfə verən xarici investisiyaları cəlb edə bilər. Azərbaycan aşağı karbonlu iqtisadiyyata qlobal keçidin çağırışlarını və imkanlarını idarə edərkən, bu strateji yanaşmalar firavan və davamlı gələcəyin təmin edilməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək.

Nəticə

Nəticə etibarilə, Azərbaycanın xarici investisiya siyasətinin qlobal iqlim öhdəlikləri ilə strateji uyğunlaşması ölkə üçün transformativ imkan yaradır. İqlim məqsədlərini iqtisadi strategiyalarına inteqrasiya etməklə Azərbaycan iqtisadiyyatın şaxələndirilməsini və dayanıqlılığını təşviq edən davamlı investisiyaları cəlb edə bilər. Dövlət-özəl tərəfdaşlıq beynəlxalq əməkdaşlıqla birlikdə yaşıl infrastrukturun və bərpa olunan enerji layihələrinin inkişafının asanlaşdırılmasında bu keçidin idarə edilməsində mühüm rol oynayacaq. Ən yaxşı qlobal təcrübələrin və tənzimləyici çərçivələrin mənimsənilməsi Azərbaycanın iqlimə diqqət yetirən investorlar üçün cəlbediciliyini daha da artıracaq. Nəticə etibarı ilə bu strateji istiqamətlər Azərbaycanın iqtisadi artımına töhfə verməklə yanaşı, uzunmüddətli rifahı və ətraf mühitin mühafizəsini təmin edərək, ölkəni regionda davamlı inkişafda lider kimi yerləşdirəcək.

ƏDƏBİYYAT

1. Dünya Bankı Qrupu (2021). Azərbaycan: Dayanıqlı İqtisadi Gələcəyin qurulması. [Dünya Bankı] (https://www.worldbank.org).
2. Azərbaycan Energetika Nazirliyi (2020). Azərbaycan üçün Bərpa Olunan Enerji Strategiyası. (https://minenergy.gov.az).
3. Beynəlxalq Enerji Agentliyi (IEA) (2021). Azərbaycanın Enerji Siyasətinin İcmalı. (https://www.iea.org).
4. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişikliyi üzrə Konvensiyası (UNFCCC) (2019). Paris Sazişinə əsasən Azərbaycanın Milli Müəyyən edilmiş Töhfələr (MHM). [UNFCCC] (https://unfccc.int).
5. Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) (2022). Azərbaycanda İnvestisiya İmkanları: Yaşıl İnkişaf və İqlim Dayanıqlılığına Diqqət. [EBRD] (https://www.ebrd.com).
6. OECD (2021). Enerji Sektoruna Birbaşa Xarici İnvestisiya: Azərbaycan nümunəsi. OECD Nəşriyyatı.
7. Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti (2020). Strateji İnvestisiya Prioritetləri: Qlobal İqlim Məqsədlərinə uyğunlaşma. (https://www.aic.az).
8. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramı (UNDP) (2021). Azərbaycanda Davamlı İnkişaf: Tərəqqi və Perspektivlər. [UNDP] (https://www.undp.org).

Ильхам Сираджеддин Джаббарлы
докторант, БГУ
ilham.jabbar@gmail.com

Стратегические направления увеличения иностранных инвестиций в экономику Азербайджана в контексте глобальных климатических обязательств

Резюме

Цель исследования-является изучение и определение стратегий по повышению привлекательности Азербайджана для иностранных инвесторов путем приведения его экономической политики в соответствие с глобальными климатическими обязательствами и целями устойчивого развития.

Методология работы-включает мультидисциплинарный подход к сбору, анализу и интерпретации данных.

Прикладная значимость исследования-заключается в предоставлении практических идей и рекомендаций по вопросам политики, которые могут помочь Азербайджану привлечь иностранные инвестиции и одновременно повысить свою приверженность глобальным целям в области климата, тем самым способствуя устойчивому экономическому росту.

Результаты исследования-подчеркивают ключевые стратегии приведения инвестиционного климата Азербайджана в соответствие с мировыми стандартами устойчивого развития, демонстрируя, как такое приведение может значительно повысить привлекательность страны для иностранных инвесторов и способствовать долгосрочной экономической устойчивости.

Оригинальность и научная новизна исследования-заключается в его комплексном подходе к одновременному решению задач экономического роста Азербайджана и выполнения обязательств по борьбе с изменением климата путем разработки новых стратегий, привлекающих иностранные инвестиции посредством практики устойчивого развития.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, глобальный климат, стратегия устойчивого развития.

Ilham Sirajaddin Jabbarli
PhD student, BSU
ilham.jabbar@gmail.com

Strategic directions of increasing foreign investments in the economy of Azerbaijan in the context of global climate obligations

Summary

The purpose of the study-is to explore and identify strategies to enhance Azerbaijan's attractiveness to foreign investors by aligning its economic policies with global climate commitments and sustainability goals.

The methodology of the work-includes a multidisciplinary approach to data collection, analysis and interpretation.

The applied significance of the study - lies in providing actionable insights and policy recommendations that can help Azerbaijan attract foreign investment while simultaneously advancing its commitment to global climate goals, thereby promoting sustainable economic growth.

The results of the study - highlight key strategies for aligning Azerbaijan’s investment climate with global sustainability standards, demonstrating how such alignment can significantly enhance the country's appeal to foreign investors and foster long-term economic resilience.

The originality and scientific novelty of the study - lies in its integrative approach to simultaneously addressing Azerbaijan's economic growth and climate commitments by formulating novel strategies that attract foreign investment through sustainable development practices.

Key words: foreign investment, global climate, sustainability strategy.